

دیدگاه

پرواز در زمین تحریم با معافیت موقت

محمد ولایتی | پس از تحریم‌های جدید آمریکا که نهادهای مرتبط با هوانوردی کشور را در سراسر جهان هدف قرار می دهد، تحرکاتی برای بی اثر شدن این اقدام آغاز شد. تحرکاتی که طبق اعلام شورای عالی امنیت ملی از جنس نظامی و امنیتی نیست و در حال حاضر صرفاً شامل اقدامات دیپلماتیک می شود.

عراق که پروازهای ایران را در پی همین تحریم‌ها متوقف کرده بود، با اعتراض‌های مردمی گسترده مواجه شد و طی روزهای گذشته توانست معافیت یک‌ماهه‌ای را برای شرکت‌های عراقی بگیرد تا پروازهای ایران و نجف از سر گرفته شود. موضوعی که مورد پذیرش کشورمان قرار نگرفت تا عراق بار دیگر وارد مذاکره شود و معافیتی ۴۰ روزه هم برای ایرلاین‌های ایرانی صرفاً برای مسیر نجف بگیرد.

بازگشایی راه هوایی عتبات اگرچه یک راه‌حل موقت و محدود به یک فرودگاه است، اما می‌تواند نشان‌دهنده نفوذ ایران و انعطاف دیپلماتیک عراق در موازنه میان واشنگتن و تهران باشد و قدرت گروه‌های مقاومت و جریان‌های سیاسی شیعه را نیز آشکار کند. امری که در بسیاری از رسانه‌های داخلی ایران نیز به پیروزی دیپلماتیک و شکست تحریم آمریکا تعبیر شد. اما واقعیت این است که تحریم هوایی همچنان پابرجاست و این معافیت، تنها استثنایی موقت در یک بسته تحریمی جامع است. استثنایی که طبق روال تحریم‌های هوشمند آمریکا قرار است انعطاف لازم را به تحریم‌ها بدهد و از شکنندگی آن جلوگیری کند تا ساختار تحریم‌ها دچار فروپاشی نشود. بر همین مبنا کاملاً قابل انتظار است که این مجوز به‌طور متناوب و تا تحقق شرایط مطلوب و عادی‌سازی کامل، تمدید شود.

گذشته از این، رویترز به نقل از منابعش ادعا کرده بغداد برای گرفتن این معافیت مجموعه‌ای از تضمین‌ها و تدابیر حفاظتی را به طرف آمریکایی ارائه داده است؛ از بازرسی و غربالگری مسافران گرفته تا تبادل اطلاعات به‌منظور زیر نظر گرفتن انتقال سلاح، پول و افراد تحریم‌شده!

در چنین شرایطی، معافیت موقت پروازها به عراق گرچه مسئله روزمره را فعلاً حل می‌کند و ظاهراً شکافی هم در این محاصره ایجاد می‌شود، اما صرفاً زمان اجرای کامل محاصره هوایی را به عقب می‌اندازد و مهم‌تر اینکه سازوکاری دائمی را به رسمیت می‌شناسد. چون هدف تحریم‌ها نه فقط زمینگیر کردن چند شرکت هواپیمایی، بلکه تلاش برای محاصره هوایی است. محاصره‌ای که بنا بر اقتضائات ممکن است شامل معافیت‌ها و استثناهایی هم بشود. عراق به عنوان کشوری مستقل که طبیعتاً حق دارد با ایران ارتباط هوایی داشته باشد، پروازهایش را با معافیت آمریکا برقرار می‌کند. این معافیت بخشی از ساختار تحریم است و آمریکا همچنان در جایگاه صادرکننده مجوز آن قرار دارد. در این وضعیت هر پروازی که انجام می‌شود، ذیل مجوز آمریکا و در زمین تحریم انجام شده است.

پذیرش این سازوکار از سوی ایران و تلاش دیپلماتیک برای کسب معافیت‌های دوجانبه، معنایی جز پذیرش چارچوب تحریم آمریکا دست‌کم به‌عنوان یک واقعیت عملیاتی ندارد. و نتیجه آن پذیرش آمریکا به عنوان تنظیم‌کننده روابط ایران با جهان خواهد بود. محاصره وقتی کامل می‌شود که خود ما هم آن را بپذیرفته باشیم.

گرچه تکثیر فشارها در کشورهای مختلف و افزایش معافیت‌ها می‌تواند نظام تحریم‌ها را بی‌معنا کند، اما چنین توفقی از بیشتر کشورهای منطقه غیرواقع‌بینانه است. بنابراین به‌جای پذیرش چارچوب تحریم‌ها و تلاش برای گرفتن معافیت‌ها باید به شکستن این سازوکار تمحیلی اندیشید. امری که به‌نظر می‌رسد جز با اقدام متقابل، یعنی تحمیل هزینه و برقراری محدودیت‌های پروازی در منطقه امکان‌پذیر نخواهد بود.

خبر

واکنش سخنگوی وزارت خارجه‌به‌تهدیدجدیدرئیس‌جمهور آمریکا

بقایی: پایان سریع جنگ دست ترامپ نیست!

آرش خلیل‌خانه | اسماعیل بقایی در واکنش به ادعای ترامپ مبنی بر پایان سریع جنگ با ایران پس از انتخابات کنگره، با تأکید بر اینکه آمریکائی‌تواند هر زمان که بخواهد جنگ را آغاز کند یا پایان دهد، گفت:ایران در دفاع از خود سرسخت بوده‌و از هر ابزاری استفاده‌می‌کند.به گزارش خبرنگار قدس آنلاین، اسماعیل بقایی در نشست خبری دیروز خود با اشاره به برگزاری نشست مجمع عمومی سازمان ملل و حضور فعال هیئت ایران در این رویداد در سطح رئیس‌جمهور اظهار کرد: هیئتی کم‌تعداد ولی پربازده داشتیم و برای ما مهم بود که از این فرصت برای رساندن صدای منطق و اقتدار ایران به دنیا استفاده کنیم و یکی از موفق‌ترین حضورها در مجامع بین‌المللی را تجربه کردیم.

■ وزیر امور خارجه عضو کمیتهٔ ۶نفره است

سخنگوی وزارت امور خارجه درباره ترکیب کمیته ۶نفره تصمیم‌گیر در مورد مذاکرات با آمریکا گفت: این کمیته بخشی از شورای عالی امنیت ملی است که از چند ماه پیش مسئولیت بررسی و رسیدگی متمرکز در مورد مذاکرات را بر عهده دارد و وزیر امور خارجه هم یکی از اعضای این کمیته هستند.

■ بحث خروج از ان پی تی در ایران جدی است

وی در خصوص امکان استفاده از طرح مجلس برای خروج از ان پی تی جدی گفت: این بحث در محافل سیاسی و نخبگی ایران خیلی جدی است. ایران به‌عنوان عضو ان پی تی که متعهد بوده، به بدترین وجه مورد حمله و ترور دانشمندان خود قرار گرفته است. سخنگوی وزارت امور خارجه افزود: اگر قرار است کشوری در معاهده منع اشاعه حضور داشته باشد، باید از مزایای آن استفاده کند و وزارت امور خارجه تابع نظر مراجع تصمیم‌گیر کشور است.

سجاد عبدالله زاده | باب‌المنذب، باریکه آبی جنوب

دریای سرخ، این روزها مهم‌ترین گلوگاه جهان شده است. اگر اینجا بسته شود، کشتی‌ها باید مسیر طولانی‌تری را دور بزنند، هزینه‌ها بالا می‌رود و اقتصاد جهان نفشش می‌گیرد.نیروهای انصارالله یمن کنترل بخش‌های وسیعی از ساحل غربی و جزایر استراتژیک نزدیک به این تنگه را در دست گرفته‌اند. یحیی سریع، سخنگوی نیروهای مسلح یمن اعلام کرد در کمتر از دو هفته، مناطق مشرف به تنگه آزاد شده است. یعنی یمن اکنون بر یکی از مهم‌ترین مسیرهای تجاری و نظامی جهان اشراف دارد.نکته جالب اینجااست: با وجود همه نگرانی‌ها، تردد کشتی‌ها در باب‌المنذب نه تنها کاهش نیافته، بلکه ۳۳ درصد افزایش یافته است. از ۲۷ فروند در روز به بیش از ۴۰ فروند رسیده است. چرا؟ چون یمن فقط کشتی‌های مرتبط با عربستان و رژیم صهیونیستی را متوقف می‌کند. بقیه آزادند. این یعنی یمن، برخلاف تبلیغات رسانه‌های غربی، یک بازیگر مسئول وقابل اعتماد است.

■ اسرائیل و نقشه نیل

اسرائیل سال‌هاست در سایه از اتیوپی حمایت می‌کند. سفیر اسرائیل در اتیوپی به صراحت اعلام کرده این «سیاست رسمی اسرائیل» است، چرا؟ دو هدف مشخص.

اول، فشار بر مصر. مصر به دلیل مواضعش در قبال غزه، مانعی برای اسرائیل است. اسرائیل با حمایت از اتیوپی در پرونده سد رسانس، آسیب‌پذیرترین نقطه مصر یعنی حقایه نیل را هدف قرار می‌دهد.

دوم، معامله‌ای پنهان. اسرائیل در دسامبر ۲۰۲۵ استقلال سومالی‌لند را به رسمیت شناخت. کارشناسان این را یک معامله سیاسی می‌دانند: حمایت از خواسته اتیوپی برای دسترسی به دریای سرخ، در ازای حمایت اتیوپی از به

روزشمار جنگ | روز دویست و هفدهم

۷ ماه پس از آغاز جنگ، رقابت بر سر مسیرهای دریایی از هرمز به تنگه دوم کشیده شده است

گروه سیاسی | در روز ۲۱۷ جنگ، رشاد العلیمی، رئیس شورای رهبری ریاست‌جمهوری یمن، رسماً آغاز عملیات برای بازپس‌گیری مناطق تحت کنترل انصارالله را اعلام کرد. او گفت: نیروهای دولت قصد دارند اقتدار دولت را بر مناطق از دست‌رفته بازگردانند و از جامعه‌بین‌المللی نیز خواست از این عملیات حمایت کند. رویترز گزارش داده این حمله در چارچوب طرحی گسترده‌تر با هدف شکستن موقعیت انصارالله در ساحل دریای سرخ و باب‌المنذب طراحی شده است. عملیاتی که ممکن است بیش از ۱۰۰ هزار نیروی یمنی را درگیر کند و از حمایت هوایی عربستان، اطلاعات آمریکا و کمک‌های تجهیزاتی ترکیه و پاکستان برخوردار شود. در نتیجه این دیگر صرفاً ادامه جنگ داخلی یمن نیست بلکه وجه دیگری از جنگ تمام‌عیار منطقه‌ای است.

■ ارتفاعاتی که ارزششان از شهرها بیشتر است

درگیری بر سر کوه‌های «گُهبوب» در نزدیکی باب‌المنذب شاید از بسیاری از نبردهای شهری اهمیت راهبردی بیشتری داشته باشد. گزارش‌های میدانی الجزیره می‌گویند این ارتفاعات برای مواضع انصارالله در ساحل دریای سرخ عمق دفاعی ایجاد می‌کنند و امکان حفظ و پوشش مواضع موشکی و پهبادی نزدیک تنگه را افزایش می‌دهند. به همین دلیل، تلاش بلوک متحد عربستان را باید بیش از آنکه تلاشی برای تغییر نقشه سیاسی یمن دید، تلاشی برای تغییر نقشه در یایی منطقه دانست. باب‌المنذب همراه با هرمز، طی ماه‌های اخیر بخش بزرگی از محاسبات انرژی و تجارت جهانی را تحت تأثیر قرار داده است. حالا طرف مقابل می‌کوشد یکی از این دو نقطه فشار را از معادله خارج کند، اما نتیجه از پیش تعیین‌شده نیست.

■ انصارالله امروز، انصارالله جنگ قبلی نیست

هشام العمیسى، پژوهشگر ارشد یمن در مؤسسه صلح اروپا، دیروز به الجزیره گفت نیرویی که عربستان و دولت یمن اکنون با آن روبه‌رو هستند بسیار قدرتمندتر از دوره جنگ‌های قبلی است. به گفته او، انصارالله در جریان

سگ‌ها ر نقشه می‌کشد، ایران نقشه را به هم می‌ریزد

بازی بزرگ در باب‌المنذب

رسمیت شناختن سومالی‌لند، و سومالی‌لند کجاست؟ درست در نزدیکی تنگه باب‌المنذب. اسرائیل با حضور در این منطقه، می‌تواند بر یکی از مهم‌ترین مسیرهای تجاری و نظامی جهان نظارت داشته باشد.

■ جنگ داخلی اتیوپی

اما این محاسبات با شعله‌ور شدن دوباره جنگ داخلی اتیوپی در سپتامبر ۲۰۲۶ با چالش روبه‌رو شده است. جنگ داخلی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ به بیش از ۵۰۰ هزار کشته

منجر شد. توافق پرتوریا آن را متوقف کرد، اما تنش‌ها ادامه یافت. در سپتامبر ۲۰۲۶، هفت گروه مسلح اتحادی برای سرنگونی دولت نخست‌وزیر آبی احمد تشکیل دادند.

نیروهای تیگرای سه فرودگاه را تصرف کردند و درگیری به مناطق آقارعفار و آمهارا کشیده شد.

اسرائیل مستقیماً در این جنگ نمی‌جنگد، اما حدود ۲۰ اسرائیلی در شهر لالیبلا گرفتار شده‌اند. پروازها لغو شده و مسیرهای زمینی خطرناک هستند. این یعنی اسرائیل در تله خودساخته‌اش گرفتار شده است.

پیشروی ۶هفته‌گذشته نه‌تنها مناطق تازه‌ای را تصرف کرده، بلکه به سلاح و

مهمات جدید دست‌یافته‌و نیروی انسانی بیشتری جذب کرده‌است، او تصرف مناطقی محدود برای نیروهای دولت را ممکن می‌داند، اما بازپس‌گیری صنعا را عملیاتی بسیار بلندپروازانه و نیازمند منابع گسترده توصیف می‌کند. گاردین نیز به یک ضعف ساختاری اشاره کرده است. اختلاف طولانی عربستان و امارات و چندپارگی نیروهای ضدانصارالله هنوز کاملاً حل نشده و موفقیت عملیات جدید تا حد زیادی به میزان هماهنگی این نیروها وابسته است. در نتیجه، برتری هوایی و پشتیبانی خارجی الزاماً به کنترل سریع زمین تبدیل نمی‌شود.

■ پاسخ از یمن به زیرساخت انرژی

همزمان با آغاز این حملات، انصارالله اعلام کرد تأسیسات آرامکو در ریاض و منطقه نفتی خریص را با موشک و پهپاد هدف قرار داده است. تصاویر خبرگزاری‌ها آتش و دود را در یکی از تأسیسات آرامکو در نزدیکی ریاض نشان داده‌اند، اما علت آتش سوزی به‌طور مستقل تأیید نشده و مقام‌های سعودی نیز بخشی از ادعاهای انصارالله را رد کرده‌اند. اهمیت این واکنش در تعداد موشک‌ها نیست، پیام عملی آن این است که عملیات زمینی در باب‌المنذب می‌تواند مستقیماً به زیرساخت انرژی عربستان منتقل شود. همان نقطه‌ای که ریاض برای کاهش وابستگی خود به هرمز و مسیرهای دریایی آسیب‌پذیر به آن نیاز دارد. اینجااست که جغرافیای جنگ پیچیده می‌شود. فشار بر یک مسیر ممکن است فشار را به مسیر یا زیرساخت دیگری منتقل کند.

■ نبرد یمن، مسابقه قدرت منطقه‌ای

مؤسسه سلطنتی خدمات متحد بریتانیا، پیش از آغاز حملات فعلی نوشته‌بود نبرد باب‌المنذب دیگر تنها نزاع یمنی نیست و به رقابتی میان عربستان، ایران، ترکیه، پاکستان، اسرائیل و آمریکا بر سر معماری امنیتی منطقه تبدیل شده است. این تحلیل نکته مهمی دارد. حتی اگر بخشی از پیشروی انصارالله در نهایت معکوس شود، آنچه طی هفته‌های اخیر رخ داده یک «سابقه» ساخته

■ نفوذ در شاخ آفریقا

اما ایران از مدت‌ها پیش این نقشه را خوانده است. در حاشیه نشست بریکس در دهلی‌نو، رئیس‌جمهور مسعود پزشکیان و آبی احمد، نخست‌وزیر اتیوپی دیدار دوجانبه‌ای برگزار کردند. محور اصلی: تحولات دریای سرخ و امنیت منطقه‌ای ایران در حال گسترش نفوذ خود در شاخ آفریقا است. ایران با گروه‌های مقاومت مسلمان در اتیوپی ارتباط دارد و مهم‌تر از همه، ایران می‌داند باب‌المنذب گلوگاه حیاتی برای اسرائیل است.

سردار یحیی رحیم صفوی، مشاور نظامی رهبر معظم انقلاب هشدار داده است: اگر آمریکا و اسرائیل به منافع ما حمله کنند، جنگ به اقیانوس هند و دریای سرخ گسترش خواهد یافت. این یعنی ایران و یمن، دست به دست هم داده‌اند تا نقشه اسرائیل برای کنترل باب‌المنذب را خنثی کنند. اسرائیل می‌خواهد از سومالی‌لند و اتیوپی، پایگاهی در نزدیکی این تنگه ایجاد کند. اما یمن، با کنترل ساحل غربی و جزایر، راه را بسته است و ایران، پشت صحنه را مدیریت می‌کند.

■ بازی بزرگ در دستان یمن و ایران

اسرائیل می‌خواهد از نیل و باب‌المنذب دو اهرم برای فشار بر مصر و کنترل دریای سرخ بسازد، اما این نقشه، با دیوار یمن و ایران روبه‌رو شده است. یمن با کنترل باب‌المنذب ثابت کرده می‌تواند امنیت کشتیرانی را حفظ کند و در همان حال، دشمنان خود را تحت فشار بگذارد. ایران با دیپلماسی فعال در شاخ آفریقا و حمایت از یمن، نقشه اسرائیل را خوانده و خنثی کرده است و اسرائیل، در تله جنگ داخلی اتیوپی و انزوا دیپلماتیک، نمی‌تواند نقشه‌هایش را عملی کند. باب‌المنذب گلوگاهی است که یمن و ایران آن را در دست دارند. بازی بزرگ در دستان آن‌هاست.

روزشمار جنگ روز دویست و هفدهم
۷ ماه پس از آغاز جنگ، رقابت بر سر مسیرهای دریایی از هرمز به تنگه دوم کشیده شده است
انصارالله در گلوگاه جنگ
است. اینکه زیرساخت انرژی عربستان و دو مسیر دریایی منطقه می‌توانند همزمان تحت فشار قرار گیرند. اندیشکده CSIS نیز در تحلیل اخیر خود هشدار داده حملات کنونی علیه عربستان از برخی جهات پرهزینه‌تر از بحران معروف آرامکو در سال ۲۰۱۹ شده، زیرا این بار فشار همزمان با جنگ گسترده ایران و آمریکا و اختلال در تجارت دریایی رخ می‌دهد.
■ نبرد بر سر دو تنگه
اهمیت یمن برای ایران فقط به انصارالله مربوط نیست. بعد دیگر آن، توزیع فشار میان هرمز و باب‌المنذب است. تا زمانی که باب‌المنذب ناامن بماند، عربستان و آمریکا نمی‌توانند به‌سادگی فشار هرمز را با انتقال صادرات به دریای سرخ خنثی کنند. از این زاویه، حملات تازه دولت مورد حمایت عربستان، تلاشی برای شکستن همین هنده سد دوگانه‌است. اگر نیروهای مورد حمایت عربستان بتوانند ساحل غربی و ارتفاعات مشرف بر باب‌المنذب را پس بگیرند، مسیر نیع امن تر می‌شود و بخشی از فشار دریایی دوباره فقط بر هرمز متمرکز خواهد شد. در نتیجه برای ایران، مسئله فقط عقب‌نشینی یا پیشروی انصارالله نیست؛ کاهش یا حفظ عمق جغرافیایی فشار بر شبکه انرژی رقیبای منطقه‌ای است. به همین دلیل، نتیجه نبرد باب‌المنذب مستقیماً بر ارزش اهرم هرمز اثر می‌گذارد. اگر یکی از دو گلوگاه از معادله خارج شود، آزادی عمل آمریکا و عربستان بیشتر می‌شود؛ اگر هر دو تحت فشار بمانند، هزینه مهار بحران برای طرف مقابل بالاتر خواهد ماند.
■ چهره جدید جنگ
عملیات امروز نشان می‌دهد جغرافیای جنگ در حال تغییر است. در هفته‌های قبل پرسش این بود که انصارالله تا کجا می‌تواند در ساحل دریای سرخ پیش برود. از امروز پرسش تازه این است که ائتلاف مقابل برای پس گرفتن آن جغرافیا حاضر است چه میزان نیرو، پول و اعتبار سیاسی هزینه کند. باب‌المنذب دیگر حاشیه‌جنگ نیست.

گزارش
سخنگوی ارتش گفت جنگ به ایران آموخته برد موشک‌هایش را افزایش دهد؛ این اعلام چه معنایی دارد؟ تلنگر موشکی به غرب برای دولت‌های خود به صدا درآوردند. ■ حساسیتی که دیگر برای تهران بی‌معناست درباره جزئیات حمله به دیه‌گو گارسیا اطلاع‌رسانی دقیقی توسط تهران صورت نپذیرفت. با این حال سخن گفتن سریع از تغییر راهبرد موشکی توسط امیر سرتیپ اکرمی نیا، نشانه تصمیم ایران برای گذار از برخی ملاحظات و قید و بندهای خودساخته‌است، همان‌گونه‌که گفته‌شد جمهوری اسلامی در مقطعی برای راضی نگه داشتن اروپا و جلوگیری از حساسیت بی‌جادر قاره‌سبز، افزایش برد موشکی را کنار گذاشت، اما در شرایطی که غرب شمشیر آخته‌را در نیام بیرون کشیده دیگر رعایت این خط قرمزها معنا ندارد. جالب آنکه آمریکا و شریکان اروپایی اش با مشارکت رژیم صهیونیستی، همین روز شنبه و در نخستین سالگرد بازگشت تحریم‌های غیرقانونی شورای امنیت سازمان ملل متحد علیه ایران، با دستاویز سازوکار ماشه در برجام (توافقی که شخص ترامپ با خروجش آن را به فروپاشی کشاند)، بر افزایش فشارهای اقتصادی بر کشورمان تأکید کردند. خودکرده را تدبیر نیست. چنین رویکرد گستاخانه و منفعت‌طلبانه‌ی، تهران را متقاعد خواهد کرد در راستای تنبیه دشمن، تغییر راهبرد نظامی را با جدیت پیگیری کند و اعلام پیگیری افزایش برد موشکی در همین باره است. تهدید وجودی ایران توسط رژیم صهیونیستی و همراهی آمریکا و اروپا با طرف متخاصم، این مسیر را هموار می‌کند. موضوع وقتی برای طرف بیگانه حساس‌تر است که پایگاه مذکور در فاصله بیش از ۴ هزار کیلومتری از خاک کشورمان، علاوه بر نقش پشتیبانی و لجستیک، مقری امن برای استقرار یسب‌افکن‌های راهبردی در ایالات متحده مانند ب-۵۲، یک ب-۲۰ به حساب می‌آید. اگرچه طبق اعلام همین رسانه‌ها، هیچ یک از تیرهای ایرانی به هدف اصابت نکرد، ولی آن‌ها همین حرکت را تمرینی برای ساخت موشک‌های قاره‌پیمای تعبیر کرده و زنگ خطر را